

КУЧ-АДОЛАТДА

Ўзбекистон Республикаси Олий судининг ҳуқуқий газетаси

<http://www.olysud.uz>

1998 йил 29 августдан чиқа бошлаган.

2014 йил
31 октябрь,
жума
№ 44 (505)



ИНСОН – МУКАРРАМ, УНИНГ ҲУҚУҚЛАРИ – МУҚАДДАС

Мамлакатимизда истиқлол шарофати билан шахс ўз қадр-қиммати, шаъни ва фурурини англаши, "Мен — эркин инсонман" деган туйғуни терандык этиб яшаши, энг муҳими, инсон ўзининг барча қонуний манбаатларидан самарали фойдаланиши учун барча имкониятлар яратилган. Зоро, мустақиллик — бу, аввало, ҳуқук. Мустақиллик — инсон ҳуқук ва эркинликларини таъминлашниң асосий омилидир.

Истиқлол йиллари мамлакатимизда инсон ҳуқуқлари бўйича миллий институтлар тизими шаклланди. Бугунги кунда юртимида Инсон ҳуқуқлари бўйича Ўзбекистон Республикаси Милий маркази, Олий Мажлиснинг Инсон ҳуқуқлари бўйича вакили, юртимида Инсон ҳуқуқлари бўйича Президенти ҳузыридаги Амалдомон қонун ҳуҗжатлари мониторинга институти, "Ихтимомий фикр" жамоатчилик фикрини ўрганиш маркази каби инсон ҳуқуқлари бўйича миллий институтлар, шунингдек, Ўзбекистон Республикаси Админалайзацияни, Баш прокуратураси, Ички ишлар вазирилиги инсон ҳуқуқлари таъсисини бўйича маҳсус тузилган бўлинмалар ва бошқа бир катор ташкилотлар самарали фаолиятни юртмоқда.

Жорий йилнинг 31 октябрьда Инсон ҳуқуқлари бўйича Ўзбекистон Республикаси Милий маркази ташкил топтагина 18 йил тўлади. Марказнинг ташкил этилиши тарихи ҳақида сўз берганда, аввалинч, Президентимизнинг 1996 йил 29 августанда бўлиб ўтган парламент сессиясида сўзлаган нутқида мамлакатимизда инсон ҳуқуқлари ва эркинликларига риоғи этилишини бошқариши ва назорат килишнинг янги самарали механизмларини барпо этиш масаласи кун тартибига кўйилганини алоҳида қайд этиш зарур.

Бинобарин, давлатимиз раҳбари таъкидлаганидек, аҳолида инсон ҳуқуқлари ва эркинликларига риоғи қилиш борашибди. Янги қадриятлар ва кўнникларни шакллантириш, пировард натижада эса,

инсон ҳуқуқларига хурмат-эҳтиромни ва уларга риоғи этишини умуммиллат даражасида ривожлантиришга қаратилган маданиятини юзага келтириш гоят муҳимдир.

Шундан сўнг Ўзбекистон Республикаси Президентининг 1996 йил 31 октябрьдаги Фармонига мувофиқ, Инсон ҳуқуқлари бўйича Ўзбекистон Республикаси Милий маркази ташкил этилди. Фармонидаги инсон ҳуқуқлари бўйича мазкур миллий мусассасанинг мақсад ва вазифалари аниқ белгилаб берилди.

Кейнинг йилларда юртимида инсон ҳуқуқлари бўйича миллий институтларни янада ривожлантириш, мамлакатни ислоҳ килиши ва модернизациялаш жараёнлари доирасида давлат ва жамиятнинг барча соҳаларида изчил демократик ислоҳотлар амалга оширилган ётироға лойикдир. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2008 йил 1 майда қабул килинган "Инсон ҳуқуқлари умумжаҳон декларацияси" қабул килинганинг 60 йиллигига бағишлиган чора-тадбирлар дастури таърисида"ги" Фармони бу борада яна бир муҳим қадам бўлди.

(Давоми учинчи бетда)

Fuqarolik qonunchiligi Мехнатга OID Низолар

судлар томонидан қонуний ҳал
этилмоқда

Маълумки, фуқароларнинг ҳуқуқ ва эркинлиги ҳамда қонуний манбаатларининг ҳимояси таъминланган жамиятда тинчлап-осойишталик ҳукм суруб, ҳалқнинг турмуш фаровонлиги кун сайин юксалиб бораверади. Бу фикрини тасдиғини мустақил мамлакатимиз мисолида яққол кўриши мумкин.

Дарҳақиқат, юртимида аҳолининг турмуш фаровонлигини юксалтириши мақсадида барча зарур шарт-шароитлар яратилган. Биргина аҳолини иш билан таъминлаш соҳасини оладиган бўлсан, бу бора-да меҳнатни муҳофаза қилиш, ҳар бир фуқаронинг адолатли меҳнат шароитларида ишланиши таъминлашга алоҳида ётибор қаратиб келинмоқда. Шунингдек, меҳнат соҳасидаги ихтимомий мусосабатларни тартибга солишнинг мустаҳкам ҳуқуқий асослари яратилгани амалда ўз самараси-

ни бермокда. Жумладан, "Аҳолини иш билан таъминлаш таърисида"ги, "Мехнатни муҳофаза қилиш таърисида"ги қонунлар бу борада муҳим ҳуқуқий асос бўлиб хизмат килмоқда.

Шунингдек, иш берувчи ва ходимнинг конунии манбаатларини таъминлашга меҳнат шартномаси ҳам муҳим ўрин тутади. Чунки ходим билан иш берувчи ўртасидаги меҳнат шартларига оид келишувлар меҳнат шартномасида алоҳида белгилаб кўйилади.

(Давоми тўртинчи бетда)

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ОЛИЙ СУДИ ПЛЕНУМИ ВА
ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ОЛИЙ ҲУЖАЛИК СУДИ ПЛЕНУМИНИНГ
КАРОРИ

2014 йил 3 октябрь

№ 17/266

Тошкент шаҳри

"Акциядорлик жамиятлари ва акциядорларнинг ҳуқуқларини ҳимоя қилиш таърисида"ги Ўзбекистон Республикаси Қонунини қўллашнинг айрим масалалари ҳақида

"Акциядорлик жамиятлари ва акциядорларнинг ҳуқуқларини ҳимоя қилиш таърисида"ги Ўзбекистон Республикаси Қонунни янги таҳтирида қабул қилинганилиги муносабати билан ушбу Қонун ҳамда акциядорлик жамиятлари фаолиятини тартибга соладиган бошқа қонун ҳуҷжатларининг тўғри ва бир хилда қўллашниши таъминлаш мақсадида, "Судлар таърисида"ги Ўзбекистон Республикаси Қонунининг 17 ва 47-моддаларига асосланиб, Ўзбекистон Республикаси Олий суди Пленуми ва Ўзбекистон Республикаси Олий ҳуҷалик суди Пленуми

КАРОР ҚИЛАДИ:

жамият давлат рўйхатидан ўтиклинига қадар вужудга келган ва иштирокчиларидан бирни сифатида жисмоний шахс қатнашган ёки меҳнатга оид бўлса, умумий юрисдикция судлари судловига таалуқли будади.

3. Судлар, жамият фаолиятидан келиб чиқкан, баъзилари ҳуҷалик судига, баъзилари эса умумий юрисдикция судига таалуқли бўлгандар ўзаро боғлик бир неча талаб бирлаштирилган тақдирда, иш умумий юрисдикция суди судловига таалуқли бўлишини назарда тутишлари лозим.

Низо жамият фаолиятидан келиб чиқкан бўлсада, ундағи тараф (жисмоний шахс) мазкур жамиятнинг акциядори бўлмаса, шунингдек, собиқ акциядори бўлса, бундай низолар ҳуҷалик суди судловига таалуқли бўлишини назарда тартибига солинади.

2. Акциядорлик жамиятлари (бундан бўён матнда жамият деб юритилади) иштирокидаги ишларни кўришида судлар Қонун Ўзбекистон Республикасида таъзилган ёки тузиладиган барча жамиятларга нисбатан татбик этилишини бошқариши ва назорат килиш таърисида"ги" Ўзбекистон Республикаси Конун (бундан бўён матнда Қонун деб юритилади) ва бошқа Конундаги таъзиладиган тарафига таалуқли бўлишини назарда тартибига солинади.

Банк, инвестиция ва суругта фаолияти соҳаларида, шунингдек, давлат ташкилотларини хусусийлаштиришда акциядорлик жамиятларни ташкил этишининг ва улар ҳуқукий ҳолатининг ўзига хос хусусиятлари қонун ҳуҷжатлари билан белгиланади.

Агар Ўзбекистон Республикаси Конуннинг ўзасидан келиб чиқкан низолар умумий юрисдикция судлари судловига таалуқли бўлсан, ҳалқаро шартномасида кўлланади (Конундаги 2-моддаси).

3. Судларнинг ётибори шунга қаратилсинки, арз қилинган талабнинг умумий юрисдикция суди ҳуқуқларини ҳимоя қилиш таърисидаги қонун ҳуҷжатларида назарда тутипланган бошқача қоидалар белгиланган бўлса, ҳалқаро шартномасида кўлланади (Конундаги 7-моддаси).

3. Судларнинг ётибори шунга қаратилсинки, арз қилинган талабнинг умумий юрисдикция суди ҳуқуқларини ҳимоя қилиш таърисидаги қонун ҳуҷжатларида назарда тутипланган бошқача қоидалар белгиланган бўлсан, ҳалқаро шартномасида кўлланади (Конундаги 7-моддаси).

4. Конуннинг 3-моддасига кўра устав фонди (устав капитали) акциядорларнинг юрисдикцияни тасдиқларига мусосабати таалуқли бўлсан, бу холат акциядорларнинг навбатдан ташқари умумий юриглишини чакришади. Бартарап юриглишини чакришади.

5. ФК 58-моддасига мувофиқ, акциядорлар ўртасида, акциядор билан жамият ўртасидаги жамият фаолиятидан келиб чиқадиган низоларга доир ишлар, мөннатга оид низолардан ташкири, ҳуҷалик судлари таалуқли эланни ташкилоти деб ётироғ этилади.

5. ФК 58-моддасига мувофиқ, акциядорлар ўртасида, акциядор билан жамият фаолиятидан келиб чиқадиган низоларга доир ишлар, мөннатга оид низолардан ташкири, ҳуҷалик судлари таалуқли эланни ташкилоти деб ётироғ этилади.

5. ФК 58-моддасига мувофиқ, акциядорлар ўртасида, акциядор билан жамият фаолиятидан келиб чиқадиган низоларга доир ишлар, мөннатга оид низолардан ташкири, ҳуҷалик судлари таалуқли эланни ташкилоти деб ётироғ этилади.

5. ФК 58-моддасига мувофиқ, акциядорлар ўртасида, акциядор билан жамият фаолиятидан келиб чиқадиган низоларга доир ишлар, мөннатга оид низолардан ташкири, ҳуҷалик судлари таалуқли эланни ташкилоти деб ётироғ этилади.

(Давоми иккинчи бетда)

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ОЛИЙ СУДИ ПЛЕНУМИ ВА ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ОЛИЙ ХЎЖАЛИК СУДИ ПЛЕНУМИНИНГ

ҚАРОРИ

"Акциядорлик жамиятлари ва акциядорларнинг ҳуқуқларини ҳимоя қилиш тўғрисида"ги Ўзбекистон Республикаси Конунини қўллашнинг айрим масалалари ҳақида

(Давоми. Бошланиши биринчи бетда)

7. Жамият мусассислари жамиятни ташкил этилиши билан боғлиқ мажбуриятлар юзасидан жамият давлат рўйхатидан ўтказилгунинг кадар солидар жавобгар бўлади. Жамият мусассисларнинг жамиятни ташкил этиш билан боғлиқ мажбуриятлари юзасидан мусассисларнинг ҳаракатлари кейинчалик акциядорларнинг умумий йигилишида маъкулланган тақдирдаги жавобгар бўлади.

Акциядорлар жамиятнинг мажбуриятлари юзасидан жавобгар бўлмайди ва унинг фаолияти билан боғлиқ зарарларнинг ўрини ўзлари тегишли акциялар қўйматининг тўламаган кисми доирасида солидар жавобгар бўладилар.

8. ФКнинг 67 ва 68-моддаларига, Конуннинг 8-моддасига мувофиқ, жамият акциядорлик жамият ёки масъулияти чекланган жамият шаклдаги шўбга ва тобе хўжалик жамиятларига эга бўлиши мумкин.

Жамиятни шўбга жамият мажбуриятлари (карзлари) бўйича жавобгарлиги билан боғлиқ низоларни кўришда, судлар ФКнинг 48 ва 67-моддалари, шунингдек, Конуннинг 8-моддаси талабларини эътиборга олишлари лозим. Мазкур нормаларга кўра шўбга жамият учун мажбурий бўлган кўрсатмалар беришга ҳақиқатдан юзасидан шўбга жамият, бу кўрсатмалар иккроси юзасидан шўбга жамият тузган битимлар бўйича у билан биргалиқда солидар жавобгар бўлади.

Асосий жамият, агар унинг айби билан шўбга жамиятнинг ноҷорлиги (банкротлиги) юзага келса, шўбга жамият мажбуриятлари (карзлари) бўйича субсидиар жавобгарликка тортилиши мумкин.

9. Жамиятни тузиш пайтида устав фондини дастлабки шакллантириш ва акцияларни жойлаштириш билан боғлиқ низоларни ҳал этишда судлар, жумладан, мусассис-акциядор таъсиси йигилиши томонидан бельгиланган муддатда, аммо акциядорлик жамияти рўйхатдан ўтказилганидан сўнг кўпли билан бир йил ичада акцияларнинг ҳамияти тўлиқ тўлаши шарт эканлигига эътибор қартишлари лозим.

Акцияларни жойлаштириш ва кимматли қоғозлар мусаласига доир Конунчилик таъсиси йигилиши томонидан бельгиланган муддатда, аммо акциядорлик жамияти рўйхатдан ўтказилганидан сўнг кўпли билан бир йил ичада акцияларнинг ҳамияти тўлиқ тўлаши шарт эканлигига эътибор қартишлари лозим.

Акцияларни жойлаштириш ва кимматли қоғозлар мусаласига доир Конунчилик таъсиси йигилиши томонидан бельгиланган муддатда, аммо акциядорлик жамияти рўйхатдан ўтказилганидан сўнг кўпли билан бир йил ичада акцияларнинг ҳамияти тўлиқ тўлаши шарт эканлигига эътибор қартишлари лозим.

10. Кайта сотиш максадида жамият тасарруфига ўтган акциялар жамият тасарруфига ўтган пайтидан эътиборан бир йилдан кечиктиримай реализация килинши керак, ако ҳолда акциядорларнинг умумий йигилиши жамиятнинг устав фондини (устав капиталини) камайтириши тўғрисида қарор қабул килиши лозим. Кўрсатилган муддатда реализация килинмаган акциялар бекор килинши керак.

11. Судларнинг эътибори шунга картилсинки, Конуннинг 17-моддасида жамият устав фондининг энг кам миқдори бельгиланган. Ушбу муддатда кўра жамият устав фондининг энг кам миқдори жамият давлат рўйхатидан ўтказилган санадаги Ўзбекистон Республикаси

ликаси Марказий банкинг курси бўйича тўрт юз минг АҚШ долларига тенг бўлган суммадан кам бўлмаслиги керак.

12. Жамият устав фондини кўпайтириш акцияларнинг номинал қўйматини ошириш ёки кўшумча акцияларни жойлаштириш ўйли билан амалга оширилади. Устав фондини бундай тарзда кўпайтириш акциядорлар умумий йигилишининг ўхуд, агар жамият устави ёки акциядорлар умумий йигилишининг қарори билан бўйича кўрсатилган ҳолатларда мурожаат килишга ҳақиқатини назарда тутишлари лозим.

Шунга кўра, агарда акцияларни қайтариб сотиб олиш ҳақидаги мажбуриятни юклаш тўғрисидаги талабни кўришида судлар назарда тутишлари керакки, бундай даъво талаби факат жамият соф активлари қўйматининг ўн фоизидан ошириши кимматли қоғозларнинг марказий депозитарийси (бундан бўён матнда Марказий депозитарий деб юритилади)га юқатилган. Жамият акциядорларни ўзгариши ҳолатлари мурожаат килишга оширилди.

13. Акциядорлик жамияти устав фондини камайтириш акцияларнинг ҳамиятни ошириши (устав капитали) акцияларнинг номинал қўйматини камайтириш ёки акцияларнинг умумий йигилишининг қарори билан бўйича кўрсатилган ҳолатларда мурожаат килишга оширилди.

Даъвогарнинг акциядорлар умумий йигилишида иштирок этмаганлиги сабабларни аниқлашда, судлар у йигилишини ўтказиш вакти ва жой ҳақида қонунда бельгиланган тартибда хабардор килингандигини текширишлари лозим.

Акцияларнинг бир кисмини сотиб олиш ва бекор килиш ўйли билан жамият устав фондини камайтириш акцияларнинг номинал қўйматини камайтириш ёки акцияларнинг ҳамияти оширилди.

Акциядорлик жамияти устава назарда тутилган ҳолатда жамият томонидан қайtариб сотиб олиниши тўғрисидаги талабни акциядорлар умумий йигилишининг қарори билан килингандигини текширишлари лозим.

Судлар шуни эътиборга олишлари керакки, акциядорнинг ўзига тегиши акцияларни қайtариб сотиб олиниши тўғрисидаги талабни акциядорлар умумий йигилишининг қарори билан килингандигини текширишлари лозим.

16.3. Акциядорларнинг ўзлари тегиши акцияларнинг ҳамиятни томонидан қайtариб сотиб олиниши тўғрисидаги талабни акциядорлар умумий йигилишининг қарори билан килингандигини текширишлари лозим.

16.4. Қайtариб сотиб олиш талаби кўйилган акциядорнинг ўзига тегиши акцияларнинг ҳамиятни томонидан қайtариб сотиб олиниши тўғрисидаги талабни акциядорлар умумий йигилишининг қарори билан килингандигини текширишлари лозим.

16.5. Конуннинг 40-моддасига асоссан, жамият томонидан акцияларни қайtариб сотиб олиш ушбу акцияларнинг бўйича амалга оширилади, бу қиймат жамиятнинг акцияларни қайtариб сотиб олиниши талаб килингандигини текширишлари лозим.

16.6. Конуннинг 40-моддасига асоссан, жамият томонидан акцияларни қайtариб сотиб олиш ушбу акцияларнинг бўйича амалга оширилади, бу қиймат жамиятнинг акцияларни қайtариб сотиб олиниши талаб килингандигини текширишлари лозим.

16.7. Конуннинг 41-моддасида иштирокчиликни олиниши талаб килингандигини текширишлари лозим.

16.8. Конуннинг 41-моддасида иштирокчиликни олиниши талаб килингандигини текширишлари лозим.

16.9. Конуннинг 41-моддасида иштирокчиликни олиниши талаб килингандигини текширишлари лозим.

16.10. Конуннинг 41-моддасида иштирокчиликни олиниши талаб килингандигини текширишлари лозим.

16.11. Конуннинг 41-моддасида иштирокчиликни олиниши талаб килингандигини текширишлари лозим.

16.12. Конуннинг 41-моддасида иштирокчиликни олиниши талаб килингандигини текширишлари лозим.

16.13. Конуннинг 41-моддасида иштирокчиликни олиниши талаб килингандигини текширишлари лозим.

16.14. Конуннинг 41-моддасида иштирокчиликни олиниши талаб килингандигини текширишлари лозим.

16.15. Конуннинг 41-моддасида иштирокчиликни олиниши талаб килингандигини текширишлари лозим.

16.16. Конуннинг 41-моддасида иштирокчиликни олиниши талаб килингандигини текширишлари лозим.

16.17. Конуннинг 41-моддасида иштирокчиликни олиниши талаб килингандигини текширишлари лозим.

16.18. Конуннинг 41-моддасида иштирокчиликни олиниши талаб килингандигини текширишлари лозим.

16.19. Конуннинг 41-моддасида иштирокчиликни олиниши талаб килингандигини текширишлари лозим.

16.20. Конуннинг 41-моддасида иштирокчиликни олиниши талаб килингандигини текширишлари лозим.

16.21. Конуннинг 41-моддасида иштирокчиликни олиниши талаб килингандигини текширишлари лозим.

16.22. Конуннинг 41-моддасида иштирокчиликни олиниши талаб килингандигини текширишлари лозим.

16.23. Конуннинг 41-моддасида иштирокчиликни олиниши талаб килингандигини текширишлари лозим.

16.24. Конуннинг 41-моддасида иштирокчиликни олиниши талаб килингандигини текширишлари лозим.

16.25. Конуннинг 41-моддасида иштирокчиликни олиниши талаб килингандигини текширишлари лозим.

16.26. Конуннинг 41-моддасида иштирокчиликни олиниши талаб килингандигини текширишлари лозим.

16.27. Конуннинг 41-моддасида иштирокчиликни олиниши талаб килингандигини текширишлари лозим.

16.28. Конуннинг 41-моддасида иштирокчиликни олиниши талаб килингандигини текширишлари лозим.

16.29. Конуннинг 41-моддасида иштирокчиликни олиниши талаб килингандигини текширишлари лозим.

16.30. Конуннинг 41-моддасида иштирокчиликни олиниши талаб килингандигини текширишлари лозим.

16.31. Конуннинг 41-моддасида иштирокчиликни олиниши талаб килингандигини текширишлари лозим.

16.32. Конуннинг 41-моддасида иштирокчиликни олиниши талаб килингандигини текширишлари лозим.

16.33. Конуннинг 41-моддасида иштирокчиликни олиниши талаб килингандигини текширишлари лозим.

16.34. Конуннинг 41-моддасида иштирокчиликни олиниши талаб килингандигини текширишлари лозим.

16.35. Конуннинг 41-моддасида иштирокчиликни олиниши талаб килингандигини текширишлари лозим.

16.36. Конуннинг 41-моддасида иштирокчиликни олиниши талаб килингандигини текширишлари лозим.

16.37. Конуннинг 41-моддасида иштирокчиликни олиниши талаб килингандигини текширишлари лозим.

16.38. Конуннинг 41-моддасида иштирокчиликни олиниши талаб килингандигини текширишлари лозим.

16.39. Конуннинг 41-моддасида иштирокчиликни олиниши талаб килингандигини текширишлари лозим.

16.40. Конуннинг 41-моддасида иштирокчиликни олиниши талаб килингандигини текширишлари лозим.

16.41. Конуннинг 41-моддасида иштирокчиликни олиниши талаб килингандигини текширишлари лозим.

16.42. Конуннинг 41-моддасида иштирокчиликни олиниши талаб килингандигини текширишлари лозим.

16.43. Конуннинг 41-моддасида иштирокчиликни олиниши талаб килингандигини текширишлари лозим.

16.44. Конуннинг 41-моддасида иштирокчиликни олиниши талаб килингандигини текширишлари лозим.

16.45. Конуннинг 41-моддасида иштирокчиликни олиниши талаб килингандигини текширишлари лозим.

16.46. Конуннинг 41-моддасида иштирокчиликни олиниши талаб килингандигини текширишлари лозим.

16.47. Конуннинг 41-моддасида иштирокчиликни олиниши талаб килингандигини текширишлари лозим.

16.48. Конуннинг 41-моддасида иштирокчиликни олиниши талаб килингандигини тек

